

AgriSafetyNet

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

Modul 6

LEGISLATÍVA O BEZPEČNOSTI A OCHRANE ZDRAVIA PRI PRÁCI V POĽNOHOSPODÁRSTVE V EURÓPSKEJ ÚNII

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

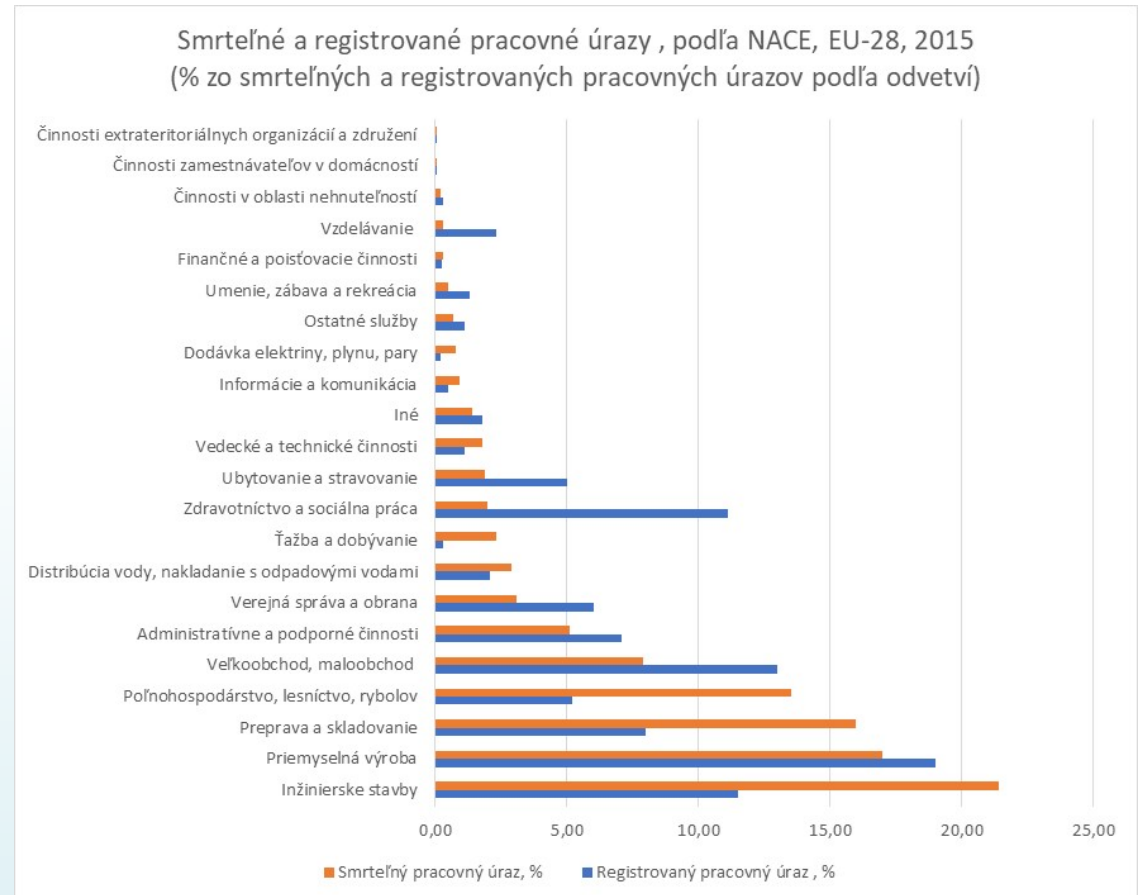
1. Legislatíva o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve v Európskej únii

1.1 Úvod: úrazy v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove

Polnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov je odvetvie so štvrtým najvyšším počtom nehôd po výstavbe (21%), priemyselnej výrobe (17%) a doprave a skladovaní (16,5%).

Podľa údajov Eurostatu sa na úrovni EÚ stalo 13,2% smrteľných pracovných úrazov v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove.

Sprievodca „Ochrana zdravia a bezpečnosti pracovníkov v poľnohospodárstve, chove hospodárskych zvierat, záhradníctve a lesníctve“ (2017) načrtnol najčastejšie príčiny úmrtí v tomto sektore (podľa dôležitosti): dopravné nehody (prejazd alebo prevrátanie vozidiel) , pády z výšky (zo stromov, striech), údery padajúcimi alebo pohybujúcimi sa predmetmi (stroje, budovy, balíky, kmene stromov), utopenie (vo vodných nádržiach, nádržiach na hnojovicu, silá na obilie), manipulácia so zvieratami (uhryznutie alebo úder zvieratami, zoonotické choroby), kontakt so strojmi (nezakrytované pohyblivé časti), uviaznutia (pod zrútenými konštrukciami), elektrina (elektrický prúd).

Obrázok 1 Smrteľné a registrované pracovné úrazy podľa sekcie NACE, EÚ-28, 2015, Eurostatu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

1.2 Európske právne predpisy a iniciatívy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci *I Úvod*

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci sú témami programu Európskej únie. Európska únia nemá v tejto oblasti úplnú kompetenciu: stanovuje minimálne normy na zabezpečenie práv pracovníkov, ktoré musia členské štáty previesť do konkrétnejších vnútroštátnych právnych predpisov. Od roku 1997 navrhujú rámec EÚ pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci Rada a Parlament v spolurozhodovacom konaní.

Téma bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je súčasťou Charty základných práv Európskej únie podľa článku 31.

Zdravie a bezpečnosť pri práci sú navyše zahrnuté v európskom pilieri sociálnych práv (2017) v kapitole II.

Článok 31

Spravodlivé a funkčné pracovné podmienky

Každý pracovník má právo na pracovné podmienky, ktoré rešpektujú jeho zdravie, bezpečnosť a dôstojnosť.

Obrázok 2 Charta základných práv Európskej únie, Úradný vestník Európskej únie

10

Zdravie, bezpečné a dobre prispôsobené pracovné prostredie a ochrana údajov.

Pracovníci majú právo na vysokú úroveň ochrany svojho zdravia a bezpečnosti pri práci.

Obrázok 3 Európsky piliér sociálnych práv

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

II. Európska rámcová smernica o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, 1989

V roku 1989 EÚ prijala európsku rámcovú smernicu o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (smernica 89/391 EHS, známa aj ako "rámcová smernica o BOZP"). Predstavovala významný míľnik v zlepšovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a zavádzala opatrenia na podporu bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov prostredníctvom silného zamerania sa na prevenciu. Podporila rozvoj preventívnych opatrení, informácií, konzultácií, vyváženej účasti a odbornej prípravy pracovníkov aj ich zástupcov.

III. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, 1994

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) bola založená v roku 1994 a sídli v Bilbau a jej cieľom je podporovať výmenu poznatkov a informácií a podporovať kultúru prevencie rizík. Agentúra vyvinula niekoľko e-nástrojov na školenie pracovníkov a ich zástupcov, ako je online interaktívnu webovú platformu na hodnotenie rizík, špeciálne navrhnutú pre malé a stredné podniky (MSP) alebo elektronický nástroj nebezpečných látok. Okrem toho sa zapája aj do kampaní na zvyšovanie informovanosti a osobitných projektov, ako je kampaň za zdravie a bezpečnosť starších pracovníkov v roku 2016.

Obrázok 4 AGENTÚRA EU-OSHA Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

IV. Strategický rámec EÚ pre zdravie a bezpečnosť pri práci na roky 2014 - 2020

Vydanie strategického rámca EÚ pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v rokoch 2014 - 2020 bolo dôležitým krokom vo vývoji právnych predpisov EÚ v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Cieľom tohto rámca je zlepšiť a zjednodušiť existujúce pravidlá posilnením schopnosti mikropodnikov a malých podnikov zaviesť účinné a funkčné stratégie prevencie rizík a posilniť prevenciu chorôb súvisiacich s prácou vrátane nových rizík, ako sú:

- nanomateriály,
- ekologické technológie a biotechnológie;
- zväžiť starnutie pracovnej sily.

V strategickom rámci sa navrhuje dosiahnuť tieto ciele s celým radom opatrení v rámci siedmich kľúčových strategických cieľov:

- Ďalšie konsolidácie národných stratégií v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia;
- Poskytovanie praktickej podpory malým podnikom a mikropodnikom s cieľom pomôcť im lepšie dodržiavať zdravotné a bezpečnostné pravidlá. Podniky by mali prospech z technickej pomoci a praktických nástrojov, ako je interaktívne hodnotenie rizík online (OiRA);
- Zlepšenie presadzovania zo strany členských štátov;
- Zjednodušenie existujúcich právnych predpisov tam, kde je to vhodné, s cieľom odstrániť zbytočnú administratívnu záťaž;
- Riešenie starnutia európskej pracovnej sily a zlepšenie prevencie chorôb súvisiacich s prácou s cieľom riešiť existujúce a nové riziká;
- Zlepšenie zberu štatistických údajov s cieľom získať lepšie dôkazy a vývoj monitorovacích nástrojov.
- Posilnenie koordinácie s medzinárodnými organizáciami.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

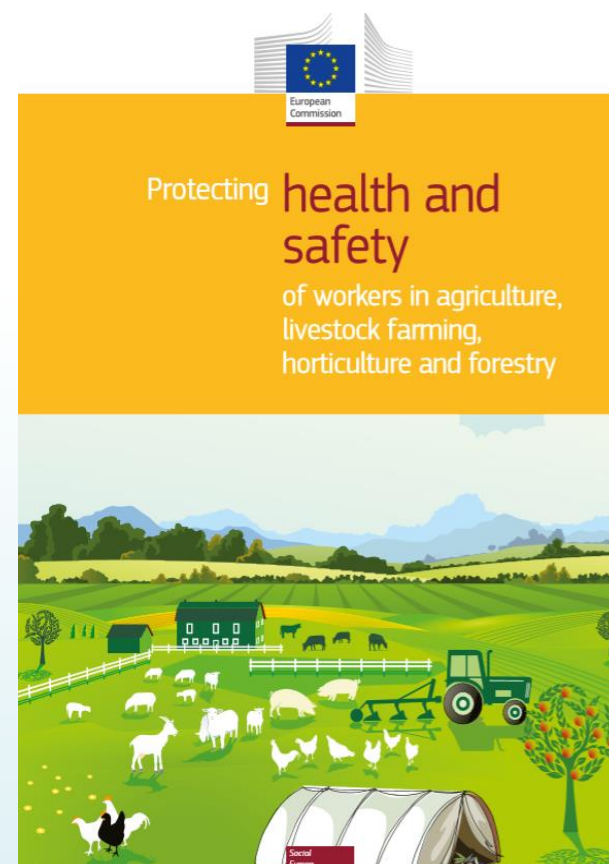

AgriSafetyNet

1.3 Európske iniciatívy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci osobitne pre odvetvie poľnohospodárstva

1. Ochrana zdravia a bezpečnosti pracovníkov v poľnohospodárstve, chove hospodárskych zvierat, záhradníctve a lesníctve, 2017

V roku 2017 Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci uverejnila nezáväznú príručku "Ochrana zdravia a bezpečnosti pracovníkov v poľnohospodárstve, chove hospodárskych zvierat, záhradníctve a lesníctve". Poskytuje informácie a príklady osvedčených postupov v súvislosti s vykonávaním smerníc o bezpečnosti a ochrane zdravia spolu s ďalšími potrebnými prvkami, ako sú vysvetlenia a praktické príklady nebezpečenstiev a rizík vo všetkých fázach poľnohospodárstva, záhradníctva a lesníckej práce. Príručka je navrhnutá tak, aby pomohla všetkým zainteresovaným stranám, najmä poľnohospodárom, orgánom dohľadu, zamestnávateľom, pracovníkom a ich zástupcom a ostatným, vykonávať smernice a riadne riadiť predchádzanie rizikám spôsobeným

Obrázok 5 Ochrana zdravia a bezpečnosti pracovníkov v poľnohospodárstve, chove hospodárskych zvierat, záhradníctve a lesníctve, 2017

2. Právne predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve v krajinách konzorcia AgriSafetyNet

2.1 Nemecko: Právne predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

1. *Kľúčové trendy týkajúce sa úrazov v poľnohospodárskej práci v Nemecku*

Štruktúra fariem sa v Nemecku veľmi líši. V závislosti od oblasti činnosti, veľkosti poľnohospodárskeho podniku a podnikateľských cieľov existujú rôzne prístupy k bezpečnosti a ochrane poľnohospodárskych podnikov. Vykonávanie bezpečnostných opatrení môže iniciovať:

- sám poľnohospodár / podnikateľ;
- rodinní príslušníci poľnohospodára, ktorí sú zapojení/zamestnaní (s/bez) zodpovednosti za ďalšiu pracovnú silu;
- zamestnanci tretích strán (so zodpovednosťou/bez) za ďalšiu pracovnú silu.

Rozdiely v poľnohospodárskej výrobe, štruktúre a rozsahu poľnohospodárskeho podniku vedú k osobitným potrebám poľnohospodárskych pracovníkov z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia. Čím väčší je počet zamestnancov, tým naliehavejšie je navrhnuť oficiálne bezpečnostné pravidlá na farme. Stanovenie oficiálnych bezpečnostných pravidiel nielenže zvyšuje efektívnosť pracovných postupov, ale prispieva aj k zaisteniu bezpečnosti pri práci. V súčasnosti majú etické a hospodárske otázky týkajúce sa pohody pracovníkov prvoradý význam. Zaručenie dlhodobého zdravia zamestnancom sa považuje za primárny predpoklad pre blaho pracovnej sily a môže viesť k zlepšeniu pracovných skúseností.

Podľa správy o prevencii, ktorú uverejnila Sociálna poisťovňa pre poľnohospodárstvo, lesníctvo a záhradníctvo (SVLFG), došlo v roku 2018 k:

- 74 zaregistrovaných prípadov
- 125 smrteľných úrazov
- 186

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

II. Právne predpisy v Nemecku o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

Právne predpisy o technickej a sociálnej bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci boli v Prusku zavedené v devätnástom storočí na základe tvrdení vyplývajúcich z pracovného hnutia. Pracovné hnutie bolo pobúrené detskou prácou a privilégiami buržoázie. V roku 1839 vydal kráľ Frederick William III progresívnu pruskú regulatívu. Pruské obchodné predpisy, ktoré sa neskôr stali základom obchodných predpisov Nemeckého impéria, nútili zamestnávateľov prijať opatrenia na ochranu svojich pracovníkov. Počas tohto obdobia vznikla iniciatíva pod pojmom "ochrana pracovníkov". Továrenski inšpektori zohrali ústrednú úlohu pri implementácii zákonov tým, že zabezpečili, aby súbor pravidiel z Pruského štátu bol zavádzaný a kontrolovaný v továrňach.

V roku 1884 bol pod Bismarckom prijatý zákon o „úrazovej poisťovni“. Tento zákon viedol k založeniu združení zamestnávateľských poisťovní. V roku 1924 bola v Berlíne zriadená klinika chorôb z povolania a v roku 1933 bola klinika zmodernizovaná na univerzitný ústav.

V 20. rokoch 20. storočia, v nadväznosti na americké hnutie „predovšetkým na bezpečnosť“, boli v Dortmunde stanovené opatrenia na prevenciu nehôd v rôznych továrňach na výrobu ocele vrátane spoločnosti Hoesch. Účelom bolo znížiť počet nehôd prostredníctvom organizačných opatrení, vrátane menovania dvoch bezpečnostných technikov a úsilie o zvyšovanie povedomia o predchádzaní nehôd cez školenia, plagáty a označenia.

Na konci 19. storočia boli postupne zavedené právne predpisy na ochranu zamestnancov a štátnych zamestnancov pred pracovnými rizikami. „Ochrana pracovníkov“ sa stala záležitosťou „bezpečnosti práce“.

V roku 1974 vstúpil do platnosti zákon o pracovno-zdravotnej službe, technikoch bezpečnosti a ďalších špecialistoch na bezpečnosť práce (zákon o bezpečnosti práce).

Povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vyplýva z nariadenia o ríšskom poistení a je teraz stanovená v siedmej knihe zákonníka o sociálnom zabezpečení (SGB VII).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Hlavným aktérom v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia v nemeckom poľnohospodárstve je dnes Sozialversicherung für Landwirtschaft, Forsten und Gartenbau (SVLFG) (v priamom preklade Sociálne poistenie pre poľnohospodárstvo, lesníctvo a záhradníctvo). Landwirtschaftliche Berufsgenossenschaft (LBG) je pobočkou SVLFG. Je súčasťou zákonného úrazového poistenia v Nemecku.

K 31. decembru 2012 vytvorili bývalé nezávislé združenia poistenia zodpovednosti zamestnávateľov v poľnohospodárstve spolu s bývalými poľnohospodárskymi fondami starobného poistenia, poľnohospodárskymi zdravotnými a ošetrovateľskými poistnými schémami poľnohospodársky systém sociálneho poistenia. Všetci boli členmi bývalej zastrešujúcej organizácie poľnohospodárskeho sociálneho poistenia so sídlom v Kasseli. SVLFG podporuje svojich poistencov vo všetkých systémoch sociálneho poistenia komplexnou škálou preventívnych opatrení. Zameriava sa na zaistenie bezpečnej technológie, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na farmách a pridružených podnikoch v rámci reťazca pridanej hodnoty. SVLFG ponúka širokú škálu zdravotných aj preventívnych služieb. Jeho cieľom je motivovať poistených ľudí k zdravému životnému štýlu a pomôcť im zostať v práci zdraví.

**Sozialversicherung für
Landwirtschaft,
Forsten und Gartenbau**

Obrázok 1 Sociálne zabezpečenie poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a záhradníctva (SVLFG)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

2.2 Poľsko: Právne predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

1. Kľúčové trendy týkajúce sa úrazov v poľnohospodárskej práci v Poľsku

Poľsko je krajina, v ktorej poľnohospodárstvo patrí k významným odvetviam, je veľa poľnohospodárskych prác, pri ktorých môže prísť k nehode. Podľa KRUS (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Poľnohospodársky fond sociálneho poistenia) najčastejšie hlásené nehody zahŕňajú pády osôb, nehody strojov a zariadení, ako aj uhryznutie a údery od zvierat. Poľskí poľnohospodári si čoraz viac uvedomujú zásady bezpečnosti a ochrany zdravia a snažia sa ich uplatňovať na svojich farmách. Táto zvýšená pozornosť poľských poľnohospodárov venovaná zdraviu a bezpečnosti viedla ku klesajúcemu počtu nehôd, ako uvádza KRUS (za posledných 5 rokov o 13 % menej).

Klesol aj počet smrteľných nehôd (v posledných rokoch o 20%).

V prvom polroku 2019 bolo najviac nehôd spôsobujúcich úrazy zaznamenaných takto:

pád osôb - 2 747 zranených;

d'alšie udalosti - 705 zranených;

úder, drvenie, hryzenie zvieratami - 697 zranených;

zachytenie a úder pohyblivými časťami strojného zariadenia - 689 zranených.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

II. Právne predpisy Poľska o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

Zdravie a bezpečnosť pri práci upravuje „Zákonník práce“ (Zákonník práce, § 237 ods. 5).

Zákon o sociálnom poistení poľnohospodárov zaväzuje Poľnohospodársky fond sociálneho poistenia (KRUS), aby prijal opatrenia zamerané na prevenciu pracovných úrazov a chorôb z povolania poľnohospodárov. Preventívna činnosť fondu spočíva v skúmaní príčin a okolností pracovných úrazov, ako aj v zdieľaní poznatkov o hrozbách a pravidlách bezpečnej práce medzi poistencami.

Poľský štát z iniciatívy ministra poľnohospodárstva a rozvoja vidieka zverejnil nariadenie zo 16. mája 2007, ktorým sa určuje výška jednorazového odškodnenia za pracovný úraz alebo chorobu z povolania v poľnohospodárstve, ako aj nemocenské dávky.

Prezident Poľnohospodárskeho fondu sociálneho poistenia (KRUS) ustanovil „Zásady ochrany zdravia a života na farme“ a zamestnanci KRUS sa snažia povzbudiť poľnohospodárov k dobrovoľnému uplatňovaniu týchto pravidiel. „Zásady ochrany zdravia a života na farme“ boli aktualizované v roku 2008 a prispôsobené právnym normám EÚ a osvedčeným poľnohospodárskym postupom.

Poľnohospodárom sa tieto princípy neustále pripomínajú prostredníctvom školení, inšpekcií na mieste, mediálnej reklamy a ďalších preventívnych opatrení. Fond okrem toho organizuje dobrovoľné a bezplatné školenia pre všetkých poľnohospodárov, správcov dedín, členov združení vidieckych gazdiniek, poľnohospodárov liečených v rehabilitačných strediskách poľnohospodárov, miestne samosprávy, študentov stredných škôl a deti žijúce vo vidieckych oblastiach.

V rokoch 1993 až 2015 sa uskutočnilo viac ako 72 000 školení, na ktorých sa zúčastnilo viac ako 2,3 milióna účastníkov.

S cieľom zvýšiť záujem výrobcov poľnohospodárskych strojov o otázky zdravia pri práci a povzbudiť poľnohospodárov k nákupu vybavenia vytvoril prezident fondu Bezpečnostnú známku KRUS a špeciálne ocenenie s názvom „Produkt zvyšujúci bezpečnosť práce na farme“. Do konca roku 2015 bolo 31 výrobcov oprávnených používať značku KRUS, ktorá sa používala ako štítok pre 219 výrobkov. Ocenenie Zvýšenie bezpečnosti práce na farme získalo 49 dodávateľov zastupujúcich 60 druhov poľnohospodárskych výrobkov.

V záujme ďalšieho zaistenia bezpečnosti poľnohospodárov bolo 4. augusta 2017 vydané nariadenie o bezpečnosti a hygiene pri práci so zvieratami.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

2.3 Rumunsko: Právne predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

1. Klúčové trendy týkajúce sa úrazov v poľnohospodárskej práci v Rumunsku

Údaje o pracovných úrazoch v poľnohospodárstve nie sú k dispozícii ani na webovej stránke ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, ani na ministerstve práce a sociálnej ochrany. Niektoré údaje (pozri tabuľku nižšie) o pracovných úrazoch vo všetkých oblastiach podnikania však poskytuje Inšpekcia práce, špecializovaný orgán ústrednej verejnej správy pôsobiaci pod ministerstvom práce a sociálnej ochrany.

Obrázok 2 Ministerstvo práce a sociálnej ochrany, Rumunsko

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Položky	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zranení ľudia	4277	4908	4961	4804	5212	5750
Dočasne práce neschopní	3958	4585	4736	4632	5045	5580
Smrteľne zranení	319	323	225	172	167	170
Index frekvencie zranených ľudí*	0.87%	0.97%	0.99%	0.93%	0.98%	1.68%
Index frekvencie Smrteľne zranených *	0.06%	0.06%	0.04%	0/03%	0,03%	0.05%
Počet zranených	512	645	647	641	694	761
Počet smrteľných úrazov	37	40	36	29	23	29
Hromadné nehody	32	39	28	27	22	15
Obete hromadných nehôd	131	202	131	111	134	66
Smrteľne zranení pri hromadných nehodách	16	25	16	15	4	2
Index závažnosti	-	-	-	38.0%	43.1%	37.69%
Index priemerného trvania	-	-	-	52.3	52.9	57.38
Dočasne práceneschopní, po ktorom nasleduje obnovenie práce	-	-	-	3662	4226	1735
Dočasne práceneschopní pre prácu, ktorá vedie k invalidite	-	-	-	60	80	40
Dočasne práceneschopní pre prácu, ktorá má za následok smrť	-	-	-	31	35	7

Obrázok 3 Pracovné úrazy agentúry EU-OSHA za obdobie rokov 2014 - 2019

(po

<https://www.inspectiamuncii.ro/statistici-accidente-de-munca>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Obrázok 4 Grafické znázornenie rizík pri práci v Rumunsku

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

II. Právne predpisy Rumunska o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

Metodické pravidlá uplatňovania zákona č. 319 z roku 2006 (zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci), schválený uznesením vlády č. 1425 z roku 2006 zmenené a doplnené rozhodnutím vlády č. 955 z roku 2010 a rozhodnutím vlády č. 1242 z roku 2011 definuje úraz spôsobujúci dočasnú pracovnú neschopnosť, ale nehovorí nič o farmároch / poľnohospodárskych pracovníkoch ani o pracovných rizikách.

Zákonník práce (Zákon č. 53 z 24.01.2011) však povrchno odkazuje na pracovné riziká z hľadiska pravidiel bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci:

Článok 175 - (1) Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov vo všetkých aspektoch práce.

Článok 177 - (1) Zamestnávateľ v rámci svojich vlastných zodpovedností prijíma potrebné opatrenia na ochranu bezpečnosti a zdravia zamestnancov, a to aj pri činnostiach na predchádzanie pracovným rizikám, informáciami a školeniami, ako aj na zabezpečenie organizácie ochrany práce a zabezpečuje na to potrebné prostriedky.

Článok 178 - (1) Za zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zodpovedá zamestnávateľ. (2) Pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ustanovia národné predpisy. (3) Pri príprave opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa zamestnávateľ poradí s odborovým zväzom alebo prípadne so zástupcami zamestnancov a s výborom pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Článok 181 - (1) Pracoviská musia byť usporiadané tak, aby bola zaručená bezpečnosť a ochrana zdravia zamestnancov. (2) Zamestnávateľ organizuje neustálu kontrolu stavu materiálov, strojov a látok použitých v pracovnom procese s cieľom zaistiť ochranu zdravia a bezpečnosť zamestnancov.

Článok 182 - (1) Na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci môže inštitúcia splnomocnená zákonom nariadiť obmedzenie alebo zákaz výroby, marketingu, dovozu alebo použitia látok a prípravkov nebezpečných pre zamestnancov.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

2.4 Slovensko: Legislatíva o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

1. *Kľúčové trendy v oblasti úrazov v poľnohospodárskej práci na Slovensku*

Poľnohospodárstvo je jedným z najnebezpečnejších odvetví z hľadiska pracovných úrazov - pracovné úrazy u poľnohospodárskych pracovníkov sú 1,7-násobok priemeru v národnom hospodárstve a smrteľné úrazy sú trojnásobok priemeru.

Vzhľadom na širokú škálu činností údržby na farmách existuje niekoľko rôznych nebezpečenstiev, medzi ktoré patria:

- mechanické riziká** spojené s údržbou strojových zariadení, napr. drvenie, viazanie a vstrekovanie vysokotlakovej kvapaliny;
- elektrické riziká** pri práci s poškodeným zariadením alebo pri údržbe elektrických zariadení alebo pri opravách poškodených elektrických plotov;
- tepelné riziká** spojené s používaním zvaracích alebo vykurovacích zariadení na údržbu alebo údržbu zariadení s horúcim povrchom alebo prevádzkových kvapalín;
- chemické riziká** spojené s použitím nebezpečných látok pri údržbe alebo údržbe zariadení obsahujúcich nebezpečné látky;
- riziko požiaru alebo výbuchu** pri údržbe príslušenstva alebo vybavenia obsahujúceho nebezpečné a výbušné látky, napr. nádrže, zásobníky a silá alebo palivové nádrže;
- biologické nebezpečenstvo** pri údržbe zariadení kontaminovaných biologickými prostriedkami, cisterien na hnoj, kanálov a odpadových vôd;
- ergonomické riziká**, napr. nevýhodné polohy, zle navrhnuté nástroje; práca v stiesnených priestoroch.

Medzi najbežnejšie faktory prispievajúce k nehodám pri údržbe v poľnohospodárstve patria:

- pracovať sám;
- nedostatok ochranných prostriedkov;
- finančné obmedzenia, časová tieseň a únava;
- nedostatok informácií/školení;
- subdodávateľské činnosti.

II. Legislatíva na Slovensku o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

Hlavným nariadením, týkajúcim sa bezpečnosti pri práci, je zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V § 7 ods. 5 rieši obsah a spôsob oboznamovania. Obsah a spôsob oboznámenia a pravidelnosť opakovaného oboznamovania sa musia prispôbiť povahe práce vykonávanej zamestnancom, jeho pracovisku a iným okolnostiam súvisiacim s výkonom práce, najmä pracovným vybavením, pracovnými postupmi, novým alebo zmeneným nebezpečenstvom a hrozbami. Zamestnávateľ je podľa interných predpisov povinný regulovať spôsob oboznámenia sa, definovať požiadavky na odbornú spôsobilosť vlastných zamestnancov, ktorí majú byť informovaní podľa odsekov 1 a 2.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky podľa § 30 ods. 1 písm. a) zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) ustanovuje prostredníctvom vyhlášky č. 45/2010 Z. z.:

- § 1 ods. 1 na účely vyhlášky sa poľnohospodárskou prácou rozumie činnosť zameraná na pestovanie rastlín a starostlivosť o rastliny a na chov hospodárskych zvierat (ďalej len „zvíra“) určených na ekonomické zhodnotenie a činnosť s ňou súvisiaca.
- § 2 Podrobnosťami na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri poľnohospodárskej práci sú podrobnosti:
 - na používanie pracovného prostriedku pri pestovaní rastlín a starostlivosti o rastliny, ktoré sú uvedené v prílohe č. 1 vyhlášky č. 45/2010 Z. z.,
 - na používanie pracovného prostriedku pri chove zvierat a na vykonávanie činností súvisiacich s chovom zvierat, ktoré sú uvedené v prílohe č. 2 vyhlášky č. 45/2010 Z. z.,
 - na vykonávanie činností pri chove zvierat, ktoré sú uvedené v prílohe č. 3. vyhlášky č. 45/2010 Z. z.

Okrem tejto vyhlášky sa činnosti údržby v poľnohospodárstve riešia v niekoľkých ďalších vyhláškach:

- údržba a oprava strojov, zariadení a vozidiel - Vyhláška č. 208/1991 Zb.,
- udržiavanie síl, nádrží na hnoj a obilných síl - Vyhláška č. 93/1985 Zb.,
- údržba elektrických inštalácií - Vyhláška č. 508/2009 Zb.,
- údržba odvodňovacích a zavlažovacích systémov - Vyhláška č. 508/2009 Zb., VTZ TZ, Vyhláška č. 147/2013 Zb.,
- údržba spevnených a neupravených ciest - Vyhláška č. 147/2013 Zb.,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Poverenia zamestnancov na obsluhu pracovných prostriedkov a na vykonávanie činností s vyšším rizikom

Zamestnávateľ má povinnosť v súlade s právnymi predpismi na zaistenie BOZP zabezpečiť pre svojich zamestnancov odbornú spôsobilosť na obsluhu určených pracovných prostriedkov a na vykonávanie určených pracovných činností.

Zároveň však má aj povinnosť poveriť príslušného zamestnanca na obsluhu pracovných prostriedkov a vykonávanie činností s vyšším rizikom podľa právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP.

§ 12 ods. 2 písm. d) zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov znie nasledovne:

„Zamestnanec je povinný obsluhovať pracovné prostriedky a vykonávať činnosti s vyšším rizikom podľa právnych a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci len na základe preukazu, osvedčenia alebo dokladu podľa § 16 ods. 1 písm. b) alebo písm. c) a len ak je zamestnávateľom poverený na túto obsluhu alebo na vykonávanie tejto činnosti“.

Poverenia zamestnancov na obsluhu pracovných prostriedkov a na vykonávanie činností s vyšším rizikom § 6 NV SR č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov nasledovne: „Ak používanie pracovného prostriedku môže osobitne ohroziť bezpečnosť a zdravie zamestnanca, zamestnávateľ je povinný vykonať opatrenia, aby:

- pracovný prostriedok používal ním poverený zamestnanec,
- starostlivosť o pracovný prostriedok, údržbárske práce, opravárenské práce a prestavbové práce vykonávala oprávnená osoba.“

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Odborná spôsobilosť obsluhy stroja

Výchovu a vzdelávanie obslúh uskutočňuje organizácia na výchovu a vzdelanie podľa Vyhlášky č. 356/2007 Z. z., podľa prílohy č. 10 Osobitné požiadavky na obsah výchovnej a vzdelávacej činnosti

Skupina 09 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci s poľnohospodárskymi strojmi a zariadeniami

Podskupina 09.1 Výchova a vzdelávanie zamestnancov na obsluhu vybraných poľnohospodárskych strojov a zariadení so zameraním na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v rozsahu najmenej 16 hodín pozostáva najmä zo:

- I. všeobecných požiadaviek podľa prílohy č.1 Vyhlášky č. 356/2007 Z. z.,
- II. osobitných požiadaviek na vybrané stroje a zariadenia

I. Všeobecné požiadavky podľa prílohy č.1, týkajúce sa obsluhy vybraných strojov a zariadení s obsahom:

- zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona niektorých zákonov
- zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

II. Osobitné požiadavky orientované na:

- problematiku BOZP potrebnú na obsluhu vybraných poľnohospodárskych strojov a zariadení upravenú právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie BOZP a všeobecné zásady bezpečnej práce s poľnohospodárskymi strojmi a zariadeniami,
- obsluhu, prevádzku a údržbu vybraných poľnohospodárskych strojov a zariadení,
- kontrolu, prehliadky a skúšky vybraných poľnohospodárskych strojov a zariadení.

Výchova je zvlášť zameraná na:

- samochodné rezačky,
- obilné kombajny,
- špeciálne stroje na zber poľnohospodárskych plodín.

2.5 Španielsko: Právne predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

1. Kľúčové trendy týkajúce sa úrazov v poľnohospodárskej práci v Španielsku

Podľa Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci je poľnohospodárstvo najnebezpečnejším odvetvím vzhľadom na výskyt pracovných úrazov. Poľnohospodárski pracovníci majú 1,7-krát vyššiu priemernú mieru registrovaných pracovných úrazov a 3-krát vyššiu mieru smrteľných pracovných úrazov na pracovisku. Väčšina pracovných úrazov, pri ktorých ide o poľnohospodárske stroje, je spôsobená ľudskou chybou. Potenciálne nebezpečné stroje môžu zahŕňať traktory, kombajny, kosačky, drviče, rezačky alebo lisy.

Riziká odvodené od používania poľnohospodárskych strojov

Riziká	Stroje
Pomliaždenie pri prevrátení traktorov alebo nástrojov	Oder
Porezanie	Zachytenie prvkami strojového zariadenia
Zrazenie	Pády

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

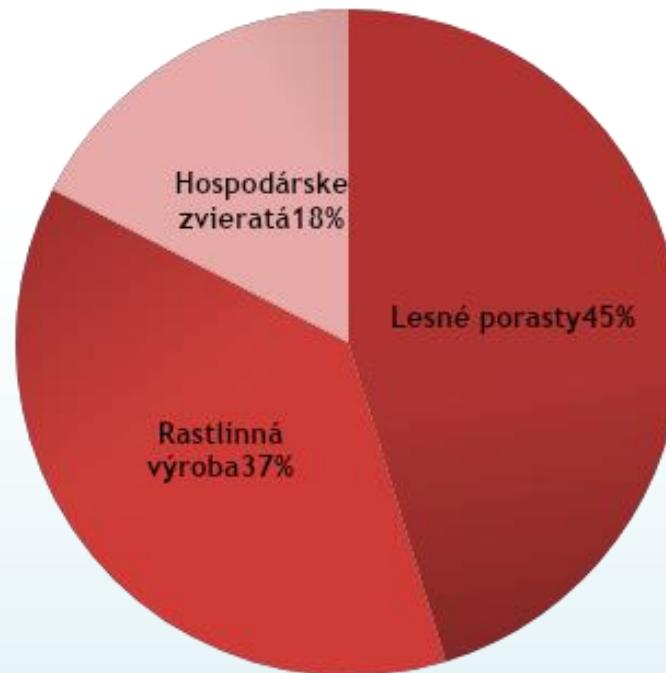
2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Väčšina smrteľných nehôd je dôsledkom prevrátenia traktora. V Španielsku je v priemere 70 úmrtí ročne v súvislosti s prevrátením poľnohospodárskych strojov.

Pracovné úrazy Primárny sektor v roku 2018

Obrázok 5 Pracovné úrazy v primárnom odvetví, v roku 2018, Španielsko

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

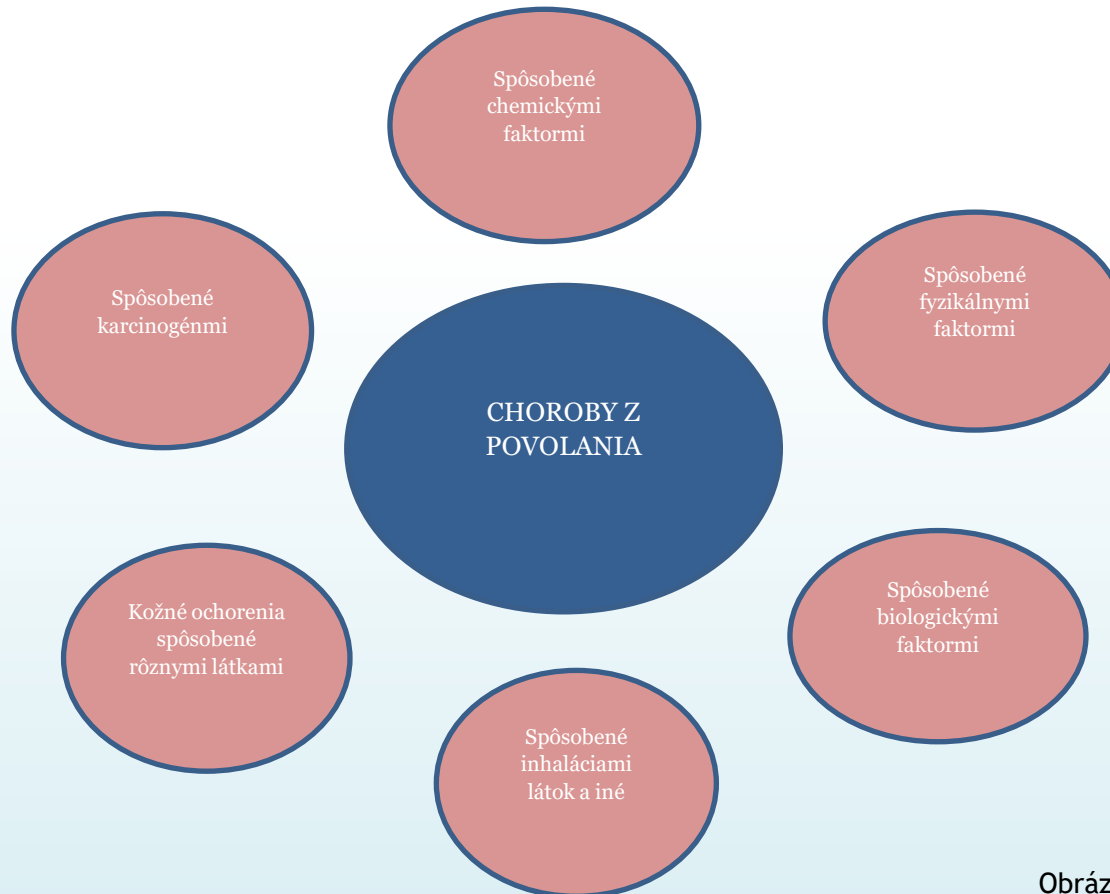
2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Okrem úrazov je tiež veľmi dôležité zohľadniť choroby z povolania spojené s pracovným prostredím. V roku 2017 bolo evidovaných celkovo 21 049 chorôb z povolania, z ktorých 627 patrilo do primárneho odvetvia (poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov).

Napriek tomu, že to možno interpretovať ako nízke číslo, vývoj v posledných rokoch ukazuje, že úroveň chorôb v primárnom odvetví rastie, zo 46,33 % prípadov v roku 2012 na 81,11 % v roku 2017 (údaje získané zo vzorky 100 000 pracovníkov). To je nárast o 75,05 %.

Obrázok 6 Choroby z povolania

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

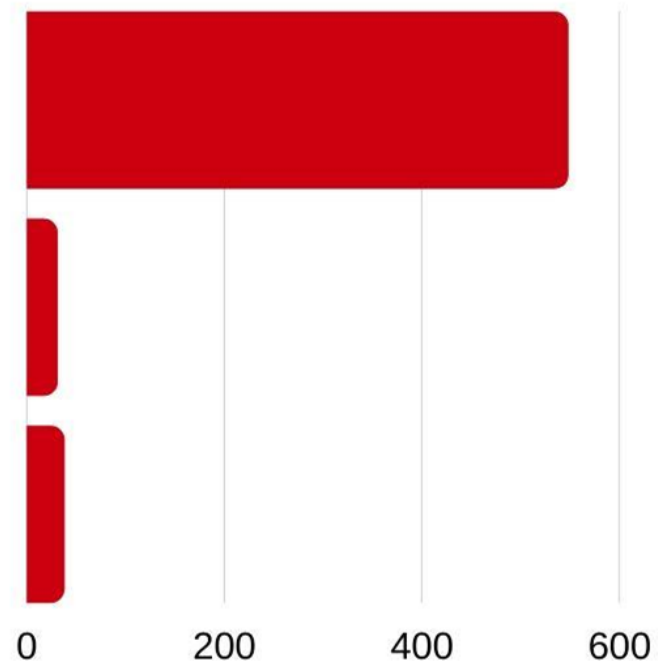
AgriSafetyNet

Choroby z povolania v primárnom odvetví v roku 2017

Poľnohospodárstvo, chov zvierat,
poľovníctvo a súvisiace služby

Lesné hospodárstvo a ťažba dreva

Rybolov a vodné hospodárstvo

Obrázok 7 Choroby z povolania v primárnom odvetví v roku 2017. Zdroj: Agro-preven

II. Právne predpisy v Španielsku o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

Zákon č. 31/1995 predstavuje právny základ ochrany pracovníkov, pokiaľ ide o zdravie a bezpečnosť na pracovisku. V zákone sa konkrétne nespomínajú poľnohospodári/poľnohospodárski pracovníci, ale zákon kladie základy pre každé odvetvie, v ktorom sa stanovuje ako hlavný cieľ "záruky a zodpovednosti s cieľom zabezpečiť zdravie a bezpečnosť zamestnancov pred možnými rizikami spojenými s pracovnými podmienkami".

Osobitné články zákona č. 31/1995 sa vzťahujú na odvetvie poľnohospodárstva, a to článok 2, ktorý definuje účel zákona. Zákon je zameraný na podporu bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov prostredníctvom uplatňovania rôznych opatrení a vykonávania činností potrebných na predchádzanie rizikám, ktoré môžu byť spojené s prácou. Zákon stanovuje, že takéto opatrenia by mali vykonávať orgány verejnej správy, ako aj zamestnávateľa a zamestnanci. Kapitola III zákona sa vzťahuje na práva a povinnosti zúčastnených strán.

V článku 14 sa stanovuje právo na ochranu pred nebezpečenstvami pri práci. "Zamestnanci majú právo na účinnú ochranu z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku." V tomto zmysle "zamestnávateľ musí zaručiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov vo všetkých aspektoch súvisiacich s prácou". Na tieto účely zamestnávateľ vypracuje plán prevencie rizík, ktorý musí zahŕňať systém hodnotenia rizík, ako aj informačné, konzultačné, organizačné a školiace úsilie zahŕňajúce pracovníkov. Plán prevencie rizík musí obsahovať aj vopred definovaný súbor opatrení v prípadoch núdzového a vážneho a bezprostredného rizika, ako aj pravidelné lekárske prehliadky. Tento plán prevencie rizík musí byť prístupný všetkým zamestnancom spoločnosti. Aby sa zvýšila prevencia rizík a zabezpečila bezpečnosť pri pracovnom výkone, zamestnávateľ musí zaručiť, aby zamestnanci absolvovali osobitnú odbornú prípravu podľa svojej pozície, berúc do úvahy potenciálne riziká s touto pozíciou spojené. Obsah odbornej prípravy sa musí aktualizovať v prípade, že sa vytvárajú nové pracovné pozície a prijme sa nové technologické vybavenie.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Medzi zásady prevencie, ktoré sa musia dodržiavať, patrí okrem iného vyhýbanie sa rizikám, hodnotenie existujúceho rizika a prijatie technického pokroku, ktorý môže v tejto veci pomôcť. Prevencia rizík zahŕňa aj poskytnutie vhodných usmernení zamestnancom na vykonávanie ich práce bez rizika. Zamestnávateľ je zodpovedný za návrh opatrení súvisiacich s prvou pomocou, požiarom a evakuáciou personálu v prípade núdze. V prípade vážneho alebo bezprostredného rizika musí zamestnávateľ okamžite informovať zamestnancov a títo musia okamžite prerušiť svoju činnosť. Všetci zamestnanci musia požívať rovnakú úroveň ochrany, prevencie a odbornej prípravy z hľadiska ochrany zdravia a bezpečnosti bez ohľadu na dĺžku trvania ich zmluvy. Týka sa to aj poľnohospodárstva, odvetvia, v ktorom je zazmluvnených množstvo sezónnych pracovníkov. Zamestnanci musia prispievať k bezpečnému plneniu svojich úloh tým, že sa budú riadiť danými pokynmi, pokiaľ ide o prevenciu a ochranu rizík.

NARIADENIE

O

BEZPEČNOSTI

STROJA

Pokiaľ ide o bezpečné používanie strojov na pracovisku, treba uviesť NV č. 1495/1986 z 26. mája Nariadenie definuje potrebné požiadavky "na dosiahnutie dostatočnej úrovne bezpečnosti [...] s cieľom chrániť ľudí a majetok pred rizikami vyplývajúcimi z inštalácie, prevádzky, údržby a opráv strojov". Text obsahuje aj zoznam špecifických strojov používaných v poľnohospodárskom sektore.

Poľnohospodárske stroje
traktory a motorové stroje, pluhy, kultivátory, plečky, rotačné kultivátory a
pôdne frézy, rozmetadlá hnojív, rotačné kosačky,
zberacie lisy, kombajn na obilniny, samohybné rezačky, kosačky na trávnu.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

2.6 Česká republika: Legislatíva o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

1. Klúčové trendy týkajúce sa úrazov v poľnohospodárskej práci v Českej republike

Česká republika má 10,4 milióna obyvateľov a rozlohu viac ako 7,887 milióna hektárov, z toho 2,630 milióna hektárov pokrytých lesmi a 4,281 milióna hektárov poľnohospodárskou pôdou. Podiel ornej pôdy z poľnohospodárskej plochy (73,4 %) je jedným z najvyšších v Európe.

Existujú rôzne typy zamestnancov v poľnohospodárskej výrobe: pracovníci v oblasti pestovania rastlín, pracovníci v oblasti chovu hospodárskych zvierat, pracovníci so strojmi, zariadeniami a pracovníci v rastlinnej a živočíšnej výrobe.

Hlavnými rizikovými faktormi pre zamestnancov v poľnohospodárstve sú: fyzikálne riziká (ako je hluk, vibrácie), fyzická záťaž (celkové fyzické zaťaženie, miestne svalové zaťaženie, pracovná poloha a ručná manipulácia s bremenami), mechanické riziká (stroje používané v poľnohospodárstve), chemické faktory (práca s chemickými produktmi na ochranu pôdy alebo rastlín), biologické faktory (ako sú vírusy, baktérie, plesňové infekcie zvierat, živočíšny prach), psychologické faktory a nepriaznivé mikroklimatické podmienky (ako je extrémny chlad, teplo a vlhkosť). Tieto rizikové faktory súvisiace s pracovnými podmienkami môžu spôsobiť pracovné úrazy ako aj poškodenia zdravia pri práci.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Medzi hlavné riziká, ktorým poľnohospodári čelia, obvykle patrí použitie poľnohospodárskych technológií a dopravných strojov v rastlinnej výrobe, extrémny počasie alebo chov hospodárskych zvierat.

Príklady nebezpečenstiev spojených s používaním poľnohospodárskych technológií a dopravných strojov zahŕňajú:

dopravné nehody, prevrátenie, riziká pri údržbe a opravách strojov, kožné choroby spojené s používaním chemických výrobkov, ako sú dezinfekčné a čistiace prostriedky, a riziká spojené so sezónnymi prácami (predĺžený pracovný čas, zvýšená fyzická a duševná aktivita).

Príklady nebezpečenstiev týkajúcich sa chovu hospodárskych zvierat zahŕňajú:

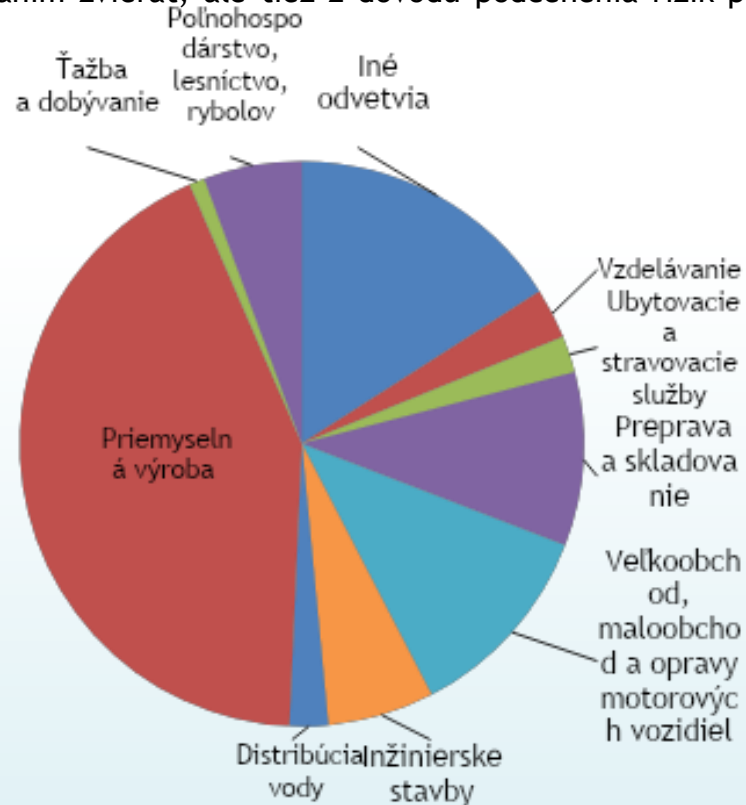
útok zvierat, riziká spojené s technológiou používanou pri chove hospodárskych zvierat (rôzne typy elektrických a mechanických zariadení vrátane kontajnerov na sypký materiál, fekálne cisterny)
riziká práce s mechanizáciou (živočišna výroba): traktory, krmné vozy, mechanické nakladače.

Príklady rizík práce s mechanizáciou:

pracovné riziká počas prepravy materiálov v poľnohospodárskej výrobe, riziká údržbárskych prác a opráv strojov, pracovné riziká v dielňach a v teréne, riziká práce so strojmi vybavenými opravárenskými dielňami, riziká práce s prenosnými elektrickými zariadeniami, riziká práce s palivami a mazivami.

Keď už hovoríme o pracovných úrazoch v Českej republike, poľnohospodárstvo patrí k odvetviam s najvyššou mierou nehôd v súvislosti s nebezpečným pracovným prostredím. Za posledné roky došlo k niekoľkým smrteľným a vážnym pracovným úrazom spojeným s chovom zvierat, najmä s dobytkom. Kontrolná činnosť inšpektorátu práce sa preto zamerala na hodnotenie rizík v chove zvierat a na postup pri chove zvierat s dôrazom na bezpečný pohyb zvierat z ustajňovacích priestoroch, na pastvu a pri manipulácii so zvieratami. K nehodám dochádza vo väčšine prípadov z dôvodu nízkej úrovne skúseností personálu so správaním zvierat, ale tiež z dôvodu podcenenia rizík pri použití pracovnej rutiny pri skúsenejších zamestnancoch.

Obrázok 9 Podiel pracovných úrazov a pracovnej neschopnosti pre neskúsenosť podľa jednotlivých odvetví v Českej republike, 2018

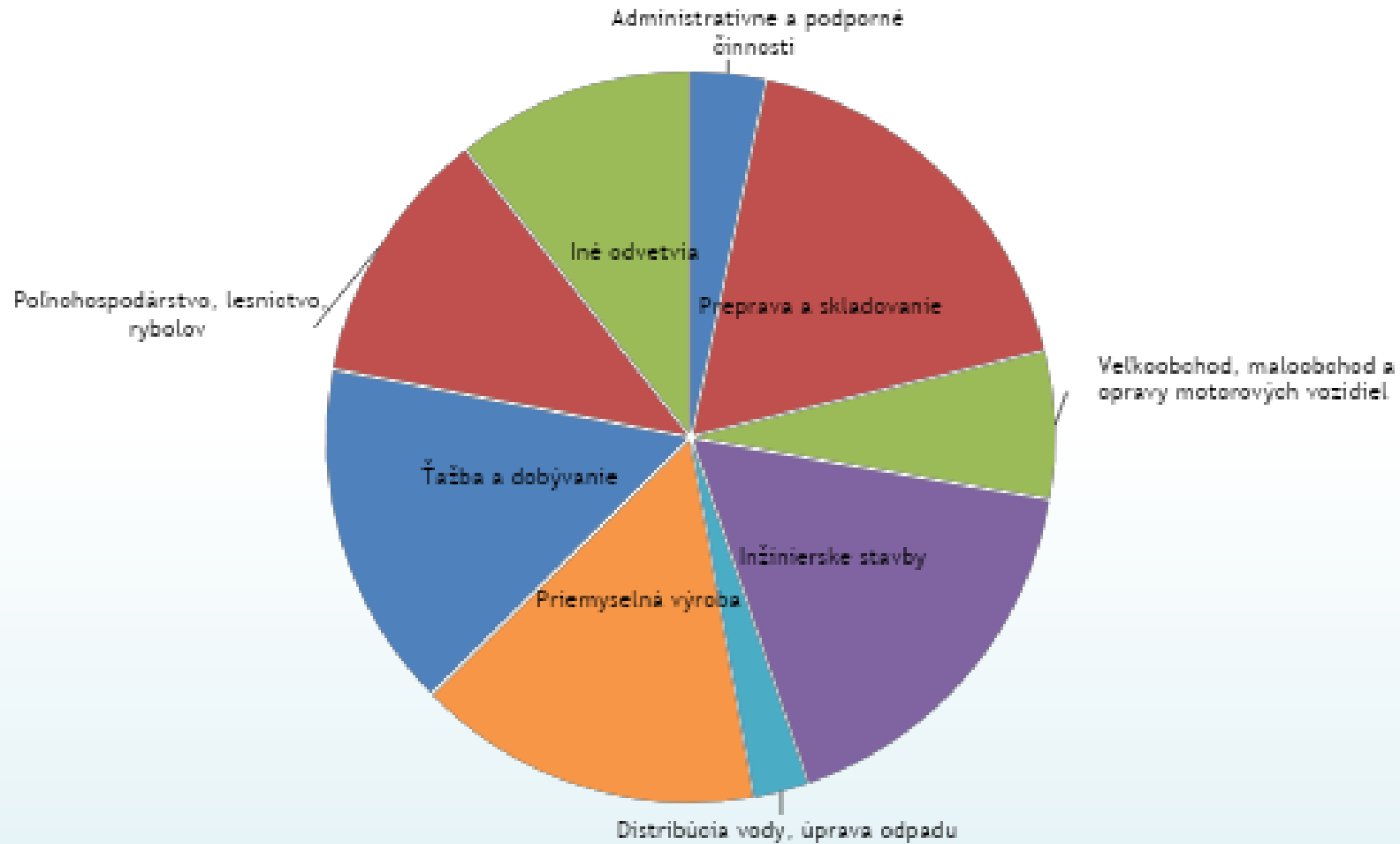
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

Obrázok 10 Úmrtia podľa odvetví v Českej republike, 2018

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

AgriSafetyNet

II. Právne predpisy Českej republiky o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v poľnohospodárstve

Základné právne predpisy pre zdravie a bezpečnosť v poľnohospodárstve

Základné nariadenie o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci je uvedené v zákone č. 262/2006 Z. z. Zákonníka práce. Tento zákon okrem iného jasne hovorí o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci:

- predchádzať a hodnotiť riziká pre zdravie a bezpečnosť zamestnancov,*
- informovať zamestnancov o znížení rizík pre život pri práci,*
- prijať opatrenia na ochranu pracovníkov - školenie, ochranné prostriedky, pracovný odev, pracovná obuv, čistiace prostriedky atď.*

Prehľad ďalších predpisov o ochrane zdravia a bezpečnosti v poľnohospodárstve

Nariadenie vlády č. 523/2002, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády č. 178/2001, ktorým sa ustanovujú podmienky ochrany zdravia zamestnancov pri práci;

Vyhláška č. 378/2001 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobné požiadavky na bezpečnú prevádzku a používanie strojov, technických zariadení, prístrojov a nástrojov;

Nariadenie vlády č. 27/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú spôsoby organizácie práce a pracovné postupy, ktoré je zamestnávateľ povinný dodržiavať pri práci v chovoch zvierat.

Vyhláška č. 168/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú spôsoby organizácie práce a pracovné postupy, ktoré je zamestnávateľ povinný dodržiavať pri prevádzke dopravných prostriedkov.

AgriSafetyNet

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

KONZORCIUM PROJEKTU

Defoin

HOF UND
LEBEN
Jeder Tag ein Vermögen.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.